

Република Северна Македонија
Министерство за одбрана

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

за реализација на активностите предвидени во оперативните планови за 2021 година за имплементација на вториот Национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата на Обединетите нации 1325 „Жени, мир и безбедност“ (2020 – 2025) – стратегиска рамка

Март, 2022 година

СОДРЖИНА:

I. ВОВЕДЕН ДЕЛ.....	4
II. СТЕПЕН НА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИ ВО ПЕРИОДОТ ЈАНУАРИ – ДЕКЕМВРИ 2021 ГОДИНА	5
II.1. Стратегиска цел 1 Лидерство – Транспарентност при изборот, задржувањето и унапредувањето на лидерските позиции, почитувајќи го принципот на еднакви можности на жените и мажите.	5
Министерство за одбрана.....	5
Министерство за внатрешни работи	7
Министерство за надворешни работи.....	8
Министерство за труд и социјална политика.....	8
II.2. Стратегиска цел 2 Вклученост - Транспарентност и вклучување во општеството, почитувајќи го принципот на еднакви можности за жените и за мажите.....	8
Министерство за одбрана.....	8
Министерство за надворешни работи.....	9
Министерство за труд и социјална политика.....	9
Министерство за правда.....	10
II.3. Стратегиска цел 3 Олеснување - Одржливи и ефективни услови во поддршка на различните потреби на жените и на мажите.....	10
Министерство за одбрана.....	10
Министерство за надворешни работи.....	12
Министерство за труд и социјална политика.....	12
II.4. Стратегиска цел 4 Заштита - Обезбедување сеопфатна и ефективна заштита на жените и на мажите.....	13
Министерство за одбрана.....	13
Министерство за внатрешни работи	14
Министерство за правда.....	15
Министерство за труд и социјална политика.....	16
II.5. Стратегиска цел 5 Комуникација, образование и обука - Ефективна и сеопфатна комуникација, образование и обука за агендата Жени, мир и безбедност	16
Министерство за одбрана.....	16
Финансиски импликации на Министерството за одбрана за реализација на активностите проектирани во Оперативниот план за 2021 година	19
Министерство за внатрешни работи	19

Министерство за правда.....	20
Министерство за надворешни работи.....	20
Министерство за труд и социјална политика.....	21
Министерство за образование и наука.....	21
Министерство за здравство.....	22
Центар за управување со кризи.....	22
Здружение на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС).....	22
Дирекција за заштита и спасување.....	23

III. ЗАКЛУЧОК.....	23
---------------------------	-----------

IV. ПРЕДИЗВИЦИ.....	23
----------------------------	-----------

V. ПРЕПОРАКИ.....	23
--------------------------	-----------

ПРИЛОЗИ:

Прилог бр.1: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени по институции.....	Error! Bookmark not defined.
Прилог бр.2: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени на раководни позиции по институции.....	24

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

за реализација на активностите предвидени во оперативните планови за 2021 година за имплементација на вториот Национален акциски план на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата на Обединетите нации 1325 „Жени, мир и безбедност“ (2020 – 2025) – стратегиска рамка

I. ВОВЕДЕН ДЕЛ

Министерството за одбрана на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Министерството за одбрана) е носител и координатор за изработката и имплементацијата на вториот Национален акциски план (во понатамошниот текст: Вториот НАП) на Република Северна Македонија за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 „Жени, мир и безбедност“ (2020-2025)-стратегиска рамка¹ (усвоен на седница на Владата на Република Северна Македонија на 13 јули 2020 година).

Врз основа на наведеното, во 2021 година, свои петгодишни оперативни планови за имплементација на Вториот НАП, донесоа задолжените чинители, односно институции:

Министерство за одбрана-МО,
Министерство за внатрешни работи-МВР,
Министерство за надворешни работи-МНР,
Министерство за труд и социјална политика-МТСП,
Министерство за образование и обука-МОН,
Министерство за правда-МП,
Министерство за финансии-МФ,
Министерство за здравство-МЗ,
Дирекција за заштита и спасување-ДЗС, и
Центарот за управување со кризи-ЦУК.

Согласно препораката од Владата на Република Северна Македонија, петгодишен оперативен план изработи и Зедницата на единици на локална самоуправа-ЗЕЛС.

Како национален оперативен механизам за обезбедување на ефикасно и транспарентно спроведување на Вториот НАП, предвидено е Министерството за одбрана да формира Тело за координација, мониторинг и евалуација (во понатамошниот текст: ТКМиЕ). Телото е формирано во јануари 2021 година, а во ноември 2021 година е преименувано во Работна група за координација, мониторинг и евалуација (во понатамошниот текст: РГ за КМиЕ) за имплементација на Вториот НАП за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 „Жени, мир и безбедност“ (2020–2025)–стратегиска рамка, со Решение на министерката за одбрана.

РГ за КМиЕ брои 10 членови од Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: Армијата), а со истото раководи координаторка. Работната група е задолжена да спроведува координација со институциите на национално и локално ниво со цел верификација, хармонизација и поддршка, како и да врши мониторинг и евалуација, сублимирање на извештаи од задолжените институции и подготовка на годишен извештај за степенот на реализација на оперативните планови за имплементација на Вториот НАП.

ТКМиЕ во месец април и мај 2021 година одржа состаноци и работилници со претставници од задолжените институции на национално и локално ниво, за изработка

¹ https://www.mod.gov.mk/inc/uploads/2021/06/Second-NAP-North-Macedonia_MKD-1.pdf

на годишни оперативни планови за 2021 година за имплементација на Вториот НАП, како и утврдување на динамиката за нивна реализација во наредниот период.

Во месец јуни 2021 година беше реализирано шестмесечно брифирање за постигнатите резултатите за имплементацијата на Вториот НАП пред интер-ресорска консултативна и советодавна група за еднакви можности на жените и мажите при Владата на Република Северна Македонија.

II. СТЕПЕН НА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКТИВНОСТИ ВО ПЕРИОДОТ ЈАНУАРИ – ДЕКЕМВРИ 2021 ГОДИНА

Врз основа на активностите проектирани во оперативните планови на задолжените институции за 2021 година, а во насока на исполнување на 5-те стратегиски цели дефинирани во Вториот НАП:

1. Лидерство,
2. Вклученост,
3. Олеснување,
4. Заштита и
5. Координација, образование и обука,

ги прикажуваме реализираните активности и постигнатите резултати.

II.1. Стратегиска цел 1 Лидерство-Транспарентност при изборот, задржувањето и унапредувањето на лидерските позиции, почитувајќи го принципот на еднакви можности на жените и мажите.

Министерство за одбрана

Во текот на 2021 година беа реализирани настани и активности коишто беа во насока на исполнување на првата стратегиска цел во Министерството за одбрана и Армијата.

Во делот на специфична стратешка цел 1.1–Зголемување на бројот на жените на лидерски позиции во одбраната, реализирани се активности коишто покажуваат резултати на зголемено учество на жените на лидерски позиции во одбраната, надминати стереотипи и предрасуди, како и имплементација на родовиот принцип во системот за развој на кариерата на лидерите, позначајни се следните активности:

➤ Претставници од Работната група за имплементација на родовата перспектива во Министерството за одбрана и Армијата, на Меѓународниот ден на жената одржаа on-line работен состанок со раководителката на Канцеларијата на UN Women во Скопје и две експертки од областа на Жени, мир и безбедност од Регионалната канцеларија на UN Women во Истанбул. Целта на овој состанок беше зајакнување и продолжување на досегашната заедничка соработка, како и поддршка, односно охрабрување за зголемено учество на жените на лидерски позиции во одбраната, март 2021 година.

➤ Министерката за одбрана со шест претставници од Министерството за одбрана и Армијата, во рамките на Преспанскиот форум, учествуваше на панел дискусија „Жени, мир и безбедност - гледна точка од Западен Балкан“, на којашто се дискутираше дека нема одржливи мир и безбедност без имплементација на родовиот принцип а посебно без

вклученост на жените на лидерски позиции и во процесот на одлучување односно донесување на одлуки. Министерката за одбрана посебно ја истакна улогата на жените во областа на одбраната, која што е од исклучително значење, јули 2021 година.

➤ Министерката за одбрана имаше свое обраќање на регионален настан во Скопје во ноември 2021 година, во организација на Фондацијата „Фридрих Еберт“, на тема „Жени, мир и безбедност - имплементација на Резолуцијата на ООН 1325“, каде што меѓу другото истакна дека половина од раководните функции во Министерството за одбрана се предводени од жени, при тоа алудирајќи дека е време да се ослободиме од стереотипи и предрасуди. Покрај министерката за одбрана, на настанот учествуваа и осум претставници од Министерството за одбрана и Армијата. Целта на овој настан беше да се истакне важноста на спроведувањето на Резолуцијата на ООН 1325 кај нас и кај земјите кои учествуваа на конференцијата (Албанија, Босна и Херцеговина, Грција, Косово, Србија, Црна Гора и Хрватска).

Во специфична стратешка цел 1.2–Зголемување на бројот на жените лидери во мировни мисии, регионални и меѓународни организации и одбранбено дипломатските претставништва, беа реализирани следните позначајни активности:

➤ Министерката за одбрана и координаторката на РГ за КМиЕ учествуваа на панел дискусија на Конференцијата за придонесот на жените во мирот и безбедноста во рамки на А-5 Иницијативата САД-Јадранска повелба, односно US Adriatic Chapter, на која што беа споделени научени лекции и најдобри практики со цел да се адресираат бариерите за да се најдат повеќе жени на масите каде се одлучува, а како резултат на тоа одлуките ќе бидат подобри. Исто така беше акцентирано дека активно се работи да се надминат стереотипите и предрасудите за родовата еднаквост и воспоставување на принципот на транспарентност при избор и унапредување на лидерските позиции почитувајќи ги еднаквите можности на жените и мажите, април 2021 година.

➤ Аѓутантката на Претседателот на Република Северна Македонија учествуваше и имаше свое обраќање на првата Конференција за родова еднаквост во надворешната политика. Конференцијата која се одржа во Скопје, во организација на МНР и под покровителство на првата дама на Република Северна Македонија. Целта на конференцијата беше формирање на мрежа на жени дипломатки од земјите од регионот, која во иднина ќе служи како платформа за размена на идеи и ќе придонесе во реализација на реформските цели на регионот и неговата интеграција во ЕУ и меѓународните структури, септември 2021 година.

➤ Процентот на жени-воен персонал од Армијата кои се упатени во меѓународни мисии во 2021 година, надвор од Република Северна Македонија, изнесува 6,5% што претставува зголемување во однос на 2020 година кога учеството изнесуваше 1,7%. Воедно, 2 жени од Министерството за одбрана се упатени на работа во Командата на НАТО во Брисел.

Во специфичната стратешка цел 1.3-Зајакнување на капацитети на жени за лидерски позиции, го истакнуваме следното:

➤ Во 2021 година во Министерството за одбрана бројот на жени административни службеници изнесува 45%, од кои на раководни позиции се 48% (категорија Б).

➤ Вкупна застапеност на жените во Армијата е 10,15 %, што е највисок процент досега, а по категории состојбата е следна:

-жени офицери 16,54%,

-жени подофицери 10,98 %,

-жени професионални војници 5,54 % и

-жени цивилни лица 33,99 %.

Во контекст на изнесеното, во 2021 година во Армијата процентот на жени се зголеми од 9,95% на 10,15%, и при тоа најголемо зголемување има во категоријата на офицерските чинови, каде што од 15,50% се зголеми на 16,54%.

➤ Во 2021 година за прв пат во историјата на Армијата и Министерството за одбрана, жена-офицер заврши Школа за национална одбрана во странство, жена-офицер е упатена на Командно-штабна академија во странство и исто така за прв пат жена-подофицер е упатена на Висока школа за подофицери во странство. Наведените високи школи за образование и стручно усовршување се предуслов за унапредување и поставување на повисоки позиции, командни позиции, односно позиции на кои се донесуваат одлуки.

➤ Најдобриот вод во Армијата е предводен и командуван од жена-офицер.

➤ Координаторката на РГ за КМиЕ учествуваше на on-line панел дискусија на „Средба на воени експерти за родова перспектива“-меѓународна конференција во рамки на Иницијативата на министрите за одбрана во Југоисточна Европа (SEEDM), со цел презентирање на пристапот и начинот за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 и Националните акциски планови, со споделување на научени лекции, добри практики и примена на методи за зајакнување на капацитетите на жените за лидерски позиции, октомври 2021г.

Министерство за внатрешни работи

Во рамки на специфичната стратешка цел 1.1: Еднакви можности за лидерство за жените и мажите на сите нивоа во Министерството за внатрешни работи (во понатамошниот текст: МВР) и Бирото за јавна безбедност (во понатамошниот текст: БЈБ), особено во процесот на донесување на одлуки на стратешко, оперативно и тактичко ниво.

Во насока на исполнување на наведената специфична стратешка цел, во МВР е отворен веб-порталот за е-обуки (електронски систем за учење – електронски обуки за вработените во МВР), прикачена е апликација за електронска обука за родова еднаквост – почетен степен. Истата содржи 10 наслови (електронски модули) како понудени пакети за етапно совладување на материјата:

Наслов 1: Дефинирање на поимите поврзани со родовата еднаквост;

Наслов 2: Дискриминација врз основа на пол;

Наслов 3: Конвенции на ОН, ЕУ политики, директиви и стратегии за родова рамноправност;

Наслов 4: Закони, политики, стратегии и значајни документи на унапредување на родовата еднаквост во Република Северна Македонија;

Наслов 5: Вклучување на родовата перспектива во креирањето и спроведувањето на политиките (родова интеграција) и креирање на родово одговорни политики;

Наслов 6: Родово неутрални, родово слепи и родово трансформативни политики (со примери);

Наслов 7: Родово одговорно буџетитање – основно разбирање;
Наслов 8: Алатки за родова анализа и родово одговорно буџетирање;
Наслов 9: Развивање на родови индикатори;
Наслов 10: Родово разделени статистики.

Министерство за надворешни работи

Текстот на Предлог-законот за надворешни работи, кој се наоѓа во владина процедура предвидува зголемување на бројот на жени на високи раководни позиции во Министерството за надворешни работи и на високи дипломатски позиции во дипломатско-конзуларни претставништва -ДКП.

Министерство за труд и социјална политика

Како дел од активностите дефинирани во стратегиска цел 1 е изработката на новата Стратегија за родова еднаквост 2021-2026, истата е изработена и веќе доставена во собраниска процедура. Комисијата за еднакви можности на жените и мажите при Собранието на Република Северна Македонија организираше јавна расправа за Стратегијата за родова еднаквост 2021-2026, во декември 2021 година.

Стратегијата е четвртиот стратешки документ во оваа област. Визија на Стратегијата е унапредување на родовата еднаквост во општество во кое жените и мажите, девојчињата и момчињата, имаат еднакви права, пристап до ресурси, можности и заштита во сите сфери на животот, како услов за целокупен и одржлив економски, демографски, социјален развој и напредок на земјата, односно општество во кое жените и мажите ќе ги имаат истите привилегии и одговорности, кои ќе ги остваруваат во вистинско заедничко партнерство.

За општество што гради култура на позитивен мир, потребно е рамноправно учество на жените во структурите на одбраната, безбедноста и меѓународните односи. Важен приоритет во оваа смисла, кој произлегува и со членството на Република Северна Македонија во НАТО, е зголемувањето на бројот на жени во Армијата и во мировните мисии, зголемувањето на бројот на жени во полицијата, преку суштинско градење култура на родова еднаквост во овие институции и структури.

Исто така, важен аспект е сензибилизацијата на вработените во структурите на одбраната и безбедноста, особено на вработените во полицијата, во поглед на родовите прашања и родово сензитивно однесување.

II.2. Стратегиска цел 2 Вклученост - Транспарентност и вклучување во општеството, почитувајќи го принципот на еднакви можности за жените и за мажите.

Министерство за одбрана

Во делот на специфична стратешка цел 2.1 и 2.2–Вклучување на жените и мажите во одбранбените процеси и афирмирање на жените во одбраната, реализирани се следните активности:

➤ Во текот на 2021 година, Министерството за одбрана објави оглас за прием на вкупно

100 професионални војници на служба во Армијата, каде што вкупниот процент на жени кои беа примени беше 10%.

➤ Реализирана е обука за спроведување на истражување за задоволството од работата на вработените во Министерството за одбрана и Армијата, која што беше конципирана во два дела: општ дел за спроведување на предметното истражување и дел за спроведување на статистичка анализа и обработка на податоци. На обуката учествуваа единаесет претставници од Министерството и Армијата, а истата беше во организација на UNDP/SEESAC (The South Eastern and Eastern Europe Clearinghouse for the Control of Small Arms and Light Weapons - Клириншка куќа на Југоисточна и Источна Европа за контрола на мало и лесно оружје), март и септември 2021 година.

➤ Министерството за одбрана посебен акцент става на привлекување и вклучување на младата популација за воената професија. За таа цел преземени се активности од доменот на популаризација на воената професија:

- Во Министерството за одбрана е формирана Работна група за подготовка и реализација на активностите за популаризација на воената професија. Истата предвидува со примена на современи модели, техники и средства за привлекување да се добијат квалитетни апликанти за питомци на Воената академија и апликанти за професионални војници за служба во Армијата. Особено се води грижа за привлекување на младите од различни етнички заедници и за привлекување на жени за служба во Армијата.

- Од страна на UNDP/SEESAC, кој што е долгогодишен партнер и поддржувач на Министерството за одбрана, спроведено е регионално истражување на тема „Родовите аспекти при изборот на воената професија меѓу младите на возраст од 14-21 година во земјите од Западен Балкан“ (во понатамошниот текст под Западен Балкан се опфатени следните земји: Босна и Херцеговина, Црна Гора, Република Северна Македонија и Република Србија).

Цели на истражувањето беа: идентификување на перцепцијата и ставовите на младите при изборот на идната професија и професионалниот развој, да се процени во која мера се присутни родовите стереотипи, како и да се утврдат изворите на комуникацијата во врска со изборот на професионалното насочување. Резултатите од истражувањето беа презентирани пред претставници од Министерството за одбрана и Армијата од страна на UNDP/SEESAC, а воедно истите се достапни за користење при планирање на идни активностите во оваа област со користење на податоците во формирање на слика за младите, креирање на родово одговорни препораки, насоки, како и модификација на промотивни кампањи, ноември 2021 година.

Министерство за надворешни работи

Родово балансирана застапеност се очекува да се постигне преку следниве фази предвидени во членовите на новиот предлог-текст на Законот за надворешни работи:

- вработување (член 70),
- постапка за избор на раководни дипломати во МНР (член 21),
- избор за упатување на работа во ДКП (член 53) и избор за шеф на ДКП (член 42).

Министерство за труд и социјална политика

Во тек се измени и дополнувања на Законот за еднакви можности на жените и мажите (во понатамошниот текст: ЗЕМЖМ) во согласност со добиените препораки и заклучоци

од анализата. ЗЕМЖМ е разгледуван од експерти на Венецијанската комисија, како и преку ТАИЕХ инструментот поддржан од Европската комисија. Одржан е експертски состанок и донесен е Извештај за усогласеноста на Предлог- законот со европското законодавство.

Воспоставување на Ресурсен центар за родово одговорно буџетирање и креирање на политики.

Направена е ревизија на проектот за наведеното и дел од финансиите ќе се користат директно од UN Women за подготовка на Програма за воспоставување на Ресурсниот центар (потпишан Анекс-договор во август 2021 година, износот на проектот е во вредност од 8.517.430 денар). Центарот е реновиран од Управата за извршување на санкции и планирано е да се отвори во март 2022 година.

Министерство за правда

Во контекст на соодносот на родовата застапеност на раководни позиции во Министерството за правда, нотирана е предност во однос на процентуалната застапеност на жени во 2021 година, согласно извршената анализа на родовата процентуална застапеност на жените, како на раководни позиции, така и на останатите работни позиции, и е во варијација од 65% до 66%, во однос на процентуалната застапеност на мажите.

Ц.3. Стратегиска цел 3 Олеснување - Одржливи и ефективни услови во поддршка на различните потреби на жените и на мажите.

Министерство за одбрана

Министерството за одбрана во континуитет работи на процесите за интегрирање на родовата перспектива во законските и подзаконските акти, стратешки документи, програми и планови а кои се во насока на исполнување на резултатите на специфична стратешка цел 3.1–Нормативно уредување за олеснување на работните ангажмани на жените во одбраната:

- Во Нацрт-текстот на новиот Долгорочен план за развој на одбранбените способности 2022--2031, внесени се содржини од областа на родовата перспектива.
- Правилник за спроведување на конкурс за избор и запишување на кандидати со завршен прв циклус на студии за стручно оспособување и усовршување за офицери за служби, каде што е регулирано дека при изборот на кандидатите се води сметка за соодветна и правична застапеност на припадниците на етничките заедници и развој на родовата перспектива, при тоа почитувајќи го принципот на стручност и компетенции².
- Во насоките и инструкциите кои беа доставени од Министерството за одбрана до сите секторите и Армијата, за изработка на Предлог буџет за 2022 година беше дадена насока за вклучување на родовата димензија при буџетското планирање.

²<https://mod.gov.mk/storage/2021/11/Pravilnik-za-sproveduvanje-na-konkurs-za-izbor-i-zapisuvanje-za-oficeri-za-sluzbi.pdf>

- Во текот на 2021 година се работеше на развивање на нова Стратегија за образование и обука, а во насока на интегрирање на родовата перспектива ќе содржи и Политика за имплементација на родовата еднаквост во образованието и обуката.
- Во рамките на втората фаза од регионалниот проект за „Зајакнување на регионалната соработка во интегрирањето на родовата перспектива во реформите на безбедносниот сектор во Западен Балкан“ со UNDP/SEESAC, во декември 2021 година во Црна Гора, беше потпишана Декларација за продолжување на соработката и зајакнување на имплементацијата на родовата перспектива во земјите од Западен Балкан, а на настанот учествуваа државниот секретар и две претставнички од Министерството за одбрана.

Во рамки на специфичната стратешка цел 3.3–Подобрување на системот за поддршка во одбраната реализирано е следното:

- Од страна на психолозите во Армијата, изработен е информативен флаер „Водич за разбирање на СВЕТОТ во НАС“ со цел да едуцира и помогне во градење на свесност кај припадниците/-чките на Армијата за сопствениот внатрешен свет на мисли, уверувања и емоции кои претставуваат корен на сите родови, етнички, верски и други предрасуди и стереотипи, но и прилагодување на условите на пандемијата со вирусот КОВИД-19. Информативниот флаер беше испечатен со поддршка од страна на UN Women, а електронски достапен на веб сајтот на Армијата³.
- Во делот за Подобрување на системот за поддршка во одбраната, а во рамки на регионалниот проект „Зајакнување на регионалната соработка во интегрирањето на родовата перспектива во реформите на безбедносниот сектор во Западен Балкан“ со UNDP/SEESAC, изработени се и публикувани два релевантни документи⁴:
 - „Регионален прирачник за спречување и одговор на родово базирана дискриминација, сексуално вознемирување и злоупотреба во министерствата за одбрана и вооружените сили на државите од Западен Балкан” (поконкретни информации во рамки на стратешка цел 4) и
 - „Втора Регионална студија за положбата на жените во вооружените сили во државите на Западен Балкан”.

Во изработка на регионалниот прирачник и втората регионална студија беа формирани регионални работни групи во кои учествуваа претставници/-чки од министерствата за одбрана и вооружените сили на државите од Западен Балкан.

Втората регионална студија за положбата на жените во вооружените сили во државите на Западен Балкан ја прикажува положбата на жените во министерствата за одбрана и вооружените сили во четирите држави како и изведени заклучоци и препораки за идни активности насочени кон подобрување на положбата на жените.

Всушност Втората регионална студија претставува еден вид анализа во која се идентификуваше клучниот напредок, но и недостатоци во обезбедување на еднаква положба на жените и мажите во војската врз основа на таргетиран податоци и анализи од министерствата за одбрана и вооружените сили на споменатите држави. Таа директно

³ <https://mil.mk/>

⁴ <https://www.seesac.org/Gender-and-Security/>:

се надоврзува на Првата регионална студија, која што е објавена во 2014 година, кога министерствата за одбрана и вооружените сили собраа основни податоци што помогнаа да се направи слика за тогашната состојба и да се создаде план за Втората регионална студија.

Податоците во Втората регионална студија се однесуваат на периодот 2012–2019 година и овозможуваат компарација на резултатите во однос на Првата регионална студија, опфатени во следните области: меѓународна и национална правна рамка за родова еднаквост, застапеност на жени во униформа, политики и практики за привлекување и вработување, развој на кариера и услови на работење, усогласување на приватниот и професионалниот живот и заштита од дискриминација, мобинг и сите форми на вознемирување.

Министерство за надворешни работи

Согласно статусот на државни службеници на вработените во Министерството за надворешни работи, со Кодексот за државни службеници (член 9-недискриминација), дополнително со општа формулација којашто предвидува недискриминација „по кој било основ“, се регулира превенцијата и спречувањето на секаков обид за непочитување и дискриминација врз родова основа.

Министерство за труд и социјална политика

Во рамки на стратегиска цел за олеснување, односно за одржливи и ефективни услови во поддршка на различните потреби на жените и на мажите, реализирани се следните активности:

- Спроведени се обуки за родово базирано насилство за 15 национални тренери.
- Спроведени се обуки за вработените во центрите за социјална работа:
- март 2021 година-општа обука за подигање на свеста за родово базирано насилство;
- март 2021 година-модул за жени и деца;
- март 2021 година-модул за сторители.
- Спроведени се обуки за даватели на специјализирани услуги за жртви на родово базирано и семејно насилство. Овие обуки се однесуваат на сите даватели на специјализирани услуги за жртви на родово базирано и семејно насилство, вклучувајќи ги и центрите за социјална работа како организациони единици во кои се отворени советувалишта за жени жртви на семејно насилство, центри за жени жртви на семејно насилство и кризни центри и граѓански организации од оваа област. Обуките се одржаа on-line и учествуваа по 20 професионалци во 3 термини во април 2021 година.
- Во октомври 2021 година преку Министерството за труд и социјална политика Заводот за социјални дејности усвоени се стандарди и процедури за работа на даватели на специјализирани услуги за жртви на родово базирано и семејно насилство, и тоа:
 - Стандарди и процедури за работа на центрите за социјална работа за жени жртви на родово базирано насилство и семејно насилство.
 - Стандарди и процедури за работа на лиценцирани даватели на специјализираната услуга за советување - специјализирани услуги на жени жртви на родово базирано насилство и жртви на семејно насилство.

- Стандарди и процедури за работа на даватели на услуга за привремен престој (Центар за жртви на семејно насилство, Центар за жртви на родово базирано насилство и Центар за жени жртви на сексуално насилство и силување).
 - Стандарди и процедури за работа на услугата советување – социјален третман на сторители на семејно насилство.
 - Стандарди и процедури за работа на лиценцирани даватели на специјализирани услуги – СОС линија за помош на жртви на насилство врз жени и семејно насилство.
- Подзаконските акти се објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.240/21 и бр.248/21.

II.4. Стратегиска цел 4 Заштита - Обезбедување сеопфатна и ефективна заштита на жените и на мажите.

Министерство за одбрана

Во рамки на специфичната стратешка цел 4.1 и 4.2–Унапредување на системот на поддршка и заштита на жените, кои претрпеле каков било облик на загрозување на безбедноста во конфликтни и постконфликтни состојби, кризни и вонредни ситуации, Министерството за одбрана презема чекори во насока на превенција во наведената цел, и како резултат на тоа се реализираа следните активности:

➤ Министерството за одбрана со поддршка на UNDP/SEESAC реализираше обука за „Градење на капацитетите на 24 посредници за постапување во случај на вознемирување на работно место, механизам за постапување по жалби во Министерството и Армијата“. Обуката е реализирана со експерти од UNDP/SEESAC и две сертифицирани родови обучувачки од Министерството за одбрана. Истата допринесе да се зајакнат капацитетите, односно зголемат практичните знаења на назначените посредници во Министерството за одбрана со теми од родова област и родово базирана дискриминација, како и да се запознаат со специфичностите на посредувањето во случаите на дискриминација, односно подлабоко да се разберат случаите на дискриминација што може да се решаваат со посредување, да се согледа улогата и значењето на посредникот/посредничката во Министерството и Армијата. Исто така, да овозможи подлабоко разбирање на концептот на дискриминација, односно родово заснованата дискриминација, како и на начините на кои истата се појавува во пракса, како и запознавање со меѓународната и националната правна рамка за забрана на дискриминацијата, со посебен акцент на забраната на дискриминацијата на жените. Учесниците/чките беа запознаени со досегашните активности и планови во врска со имплементација на родовата перспектива во Министерството и Армијата. Обуката беше реализирана во јануари 2021 година.

➤ Спроведена е on-line обука „Заштита од вознемирување на работно место и разрешување на конфликти“, спроведена од страна на сертифицирани обучувачи од Министерството. Обуката придонесе учесниците (вкупно 23 припадници, 14 жени и 9 мажи) да се стекнат со подобри знаење и информации во областа на мобингот и разрешување конфликт на работно место, како и подобро да се запознаат со законската рамка, упатството, постапките и механизмите за превенција, сузбивање и справување со вознемирување на работно место, април 2021 година.

- Спроведена е обука на тема: „Запознавање со одредбите од Законот за заштита од вознемирување на работно место и Упатството за заштита од вознемирување на работното место во Министерството за одбрана и Армијата на Република Северна Македонија“. Оваа обука е реализирана во два термина – во јуни и декември 2021 година, со персоналот од Армијата (вкупно 1358 припадници, 203 жени и 1155 мажи) и истата е спроведена од страна на сертифицираните родови обучувачи од составот на Армијата.
- Во 2021 година номинирано е ново овластено лице за заштита од вознемирување и нејзин заменик, а податоците за контакт со одредените лица се достапни на веб-страницата на Министерството за одбрана во потпрозорецот „Стоп вознемирување“.⁵
- Двајца претставници од Министерството за одбрана и Армијата учествуваа во on-line технички дискусии за спречување и реагирање на сексуално насилство поврзано со конфликти кон политиката на НАТО, предводена од Здружената делегација во НАТО на Обединетото Кралство, јануари 2021 година.
- Двајца претставници од Армијата учествуваа на конференција на тема „Грижи се машки—од свесност до вклученост: Вклучување на мажите во превенција на родово насилство и работа со сторители со фокус на безбедноста на жртвата“ во Скопје, декември 2021 година.
- Изработен е Регионалниот прирачник за спречување и одговор на родово базирана дискриминација, сексуално вознемирување и злоупотреба во министерствата за одбрана и вооружените сили на државите од Западен Балкан, од страна на Регионална работна група а во рамки на проектот со UNDP/SEESAC, во која активно учествуваа двајца претставници-родови обучувачи од Министерството за одбрана. Истиот има за цел да ги зајакне капацитетите на внатрешните механизми за спроведување на политики за родово рамноправност и еднакви можности а пред сè, да служи како збирка на практични алатки за препознавање, спречување и борба против сите форми на родово базирана дискриминација.

Регионалниот прирачник првенствено е наменет за лица во министерствата за одбрана и вооружените сили директно надлежни за решавање на случаи на родово дискриминација, сексуално вознемирување и злоупотреба. Исто така, ќе биде корисен и за сите оние кои учествуваат во креирањето и спроведувањето на родово одговорни политики во секторот одбрана, но и за оние кои сакаат повеќе да се запознаат во кои форми се манифестира родово базираната дискриминација, сексуалното вознемирување и злоупотреба за да можат да ги препознаат и да одговорат на нив на соодветен начин. Генерално, Регионалниот прирачник ќе придонесе за зголемување на видливоста на родово базирана дискриминација, сексуално вознемирување и злоупотреба, да се олесни идентификувањето на таквата појава, да се спречи кога е можно и да се санкционира кога ќе се утврди дека делото на дискриминација веќе се случило.

Министерство за внатрешни работи

Од страна на Единицата за стратешко планирање, стандарди и контрола на квалитет-ЕСПСКК, како носител на активноста во рамките на специфична стратегиска цел 4.1 - Воспоставување сервиси за унапредување на заштитата на жртвите на родово-базирано

⁵<https://www.mod.gov.mk/%d1%81%d1%82%d0%be%d0%bf-%d0%b2%d0%be%d0%b7%d0%bd%d0%b5%d0%bc%d0%b8%d1%80%d1%83%d0%b2%d0%b0%d1%9a%d0%b5/>

насилство и на жртвите на семејно насилство, во соработка со мисијата на ОБСЕ за развој на полицијата во Скопје, беше подготвен Предлог-прирачник/Потсетник за постапување на полициските службеници во случај на родово базирано насилство и семејно насилство и Алгоритам со дефинирани кратки и јасни инструкции за постапување по добиена пријава за родово базирано насилство врз жени и семејно насилство.

➤ Во рамките на специфична стратешка цел 4.3–Зголемена транспарентност во насока на превенција на родово базирано и семејно насилство, подготвена е инструктивна Телеграма со дадени јасни инструкции до сите отсеци за превенција во СВР и Одделението за превенција во СВР Скопје, за планирање и реализација на работни активности од областа на родово базирано насилство, како и објавување на препораки, информации и совети за превенција од родово базирано насилство. Со инструктивната Телеграма дадена е и препорака да се почитува Начелото на родово одговорни политики, воедно при процесот на планирање на превентивните активности од областа на родово базирано насилство доследно да се применува родовиот речник и терминологија преку примена на Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејно насилство кој стапи на сила на 06.05.2021 година.

Од страна на Одделот за односи со јавност и стратешки прашања на веб-сајтот на Министерство за внатрешни работи е објавена кампањата на Министерството за труд и социјална политика која е спроведена заедно со UNDP и во чии рамки е креирана апликација за заштита и поддршка на жртви од родово базирано насилство. Мобилната апликација, заедно со информација и насоки како да се користи и да се спушти на секој паметен телефон, е постирана на веб-сајтот на Министерство за внатрешни работи во делот ПРОЕКТИ И КАМПАЊИ-Кампањи.

➤ Од страна на Одделот за односи со јавност и стратешки прашања на веб-сајтот на Министерство за внатрешни работи поставен е прозорец - РОДОВА ЕДНАКВОСТ.⁶

Министерство за правда

➤ Планираната специфична стратешка цел 1.1: Обезбедување на заштита и надоместок на жртви на кривични дела со насилство, 1.1.1.Усогласување на домашното законодавство со меѓународните стандарди за жртвите на кривични дела преку обезбедување на право на материјална и нематеријална штета од државен фонд - не е реализирана, но утврден е текст од Владата и доставен е во Собрание на Република Северна Македонија, предлог на Законот за исплата на паричен надоместок на жртви од кривични дела со насилство;

➤ Специфичната стратешка цел 1.2.: Анализирана и ревидирана правна рамка на одредбите кои го регулираат насилството врз жените, 1.2.1.Анализирана и ревидирана правна рамка на одредбите од Кривичниот законик и негово доуредување во согласност со меѓународните стандарди и ратификуваните конвенции - како активност е реализирана, при што како резултат - утврден е текст од Владата и доставен е во Собранието на Република Северна Македонија, Предлог на закон за изменување и дополнување на Кривичниот законик во кој се вградени стандарите на Истанбулската конвенција.

⁶ <https://mvr.gov.mk/page/rodova-ednakvost>

➤ Министерството за правда ја донесе Родово буџетската изјава за 2021 година за Програмата за надомест на штета на лица неоправдано осудени и неосновано или незаконито лишени од слобода. Програмата е предвидена во Годишниот план за работа за 2020 година на Министерството за правда во делот Правосудство, казнено и граѓанско право: Потпрограма: Унапредување на системот на казнено законодавство.

➤ Донесен е Оперативен план на Министерството за правда за 2021 година за спроведување на Акцискиот план за спроведување на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилство врз жените и домашно насилство (Истанбулска конвенција) за 2018-2023 година и истиот е објавен на веб-страницата на Министерството за правда и е во постапка донесување на Родово буџетската изјава за 2022 година за програмата за бесплатна правна помош.

➤ Активноста 1.2.2. за превенција на насилството врз жените преку обезбедување поефикасни правни инструменти - е реализирана, и при тоа преземени е следното:

- Спроведено е истражување со цел анализа на податоците за пријавени случаи на насилство врз жените од страна на народниот правобранител и истото е објавено на веб-страницата на народниот правобранител.

- Донесен и објавен на веб-страницата на Министерство за правда е Годишниот извештај за примена на Законот за бесплатна правна помош за 2020 година. Во текот на 2021 година до подрачните единици на Министерството за правда примени се и позитивно се решени вкупно 45 барања за бесплатна правна помош за жртви на семејно насилство.

➤ Планираната специфична стратешка цел 1.2.3. Градење на капацитети и подигната свест за практична примена на одредбите од Истанбулската конвенција, е реализирана: кога во втората половина на 2021 година преку Академијата за судии и јавни обвинители е спроведена обука за примена на одредбите од Истанбулската конвенција.

Министерство за труд и социјална политика

Во рамки на наведената стратешка цел реализирани се следните активности:

➤ Спроведени се обуки за мобилни тимови со вкупно 36 учесници:

- обука за реинтеграција на деца жртви на трговија со претставници на единиците на локална самоуправа и национални институции и социјални работници;

- обука за психолози и педагози од училиштата за превенција од трговија со деца.

➤ Одржани се 2 средби со вкупно 20 лица (15 од мобилни тимови и 5 од единиците на локална самоуправа) и една средба за превенција во декември на мобилен тим Гевгелија со единиците на локална самоуправа и основно училиште.

➤ Финансирани се режиски трошоци на центарот, и во изминатиот временски период сместени се две жртви.

II.5. Стратешка цел 5 Комуникација, образование и обука - Ефективна и сеопфатна комуникација, образование и обука за агендата Жени, мир и безбедност

Министерство за одбрана

Министерството за одбрана со цел да оставри ефективна и сеопфатна комуникација, образование и обука во насока на имплементација на Агендата за „Жени, мир и безбедност“, ги реализираше следните активности во рамки на:

Специфична стратешка цел 5.1–Зајакнување на знаење за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325:

- Во организација на НАТО се одржа конференција „Allied Command Operations Gender Advisors Conference“ на која учествуваше офицерката за родова еднаквост во Кабинетот на НГШ на Армијата. Целта на конференцијата беше да се создаде можност за сите учесници да ја зајакнат координацијата и соработката меѓу различните организациски структури во рамки на НАТО, да разговараат на теми за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325-Жени, мир и безбедност, но воедно да споделат искуства, информации и најдобри практики меѓу заедницата, мај 2021 година.
- Во рамки на вежбата „KFOR 29“ за учесниците на истата реализирана е родова обука со тема: Имплементација на резолуцијата на ООН 1325 и потребата од родова застапеност, мај 2021 година.
- Во организација на канадските воени сили се реализираше on-line курс на тема „Интеграција на жените и родовата перспектива во вооружените сили“ на која учествуваа вкупно шест родови обучувачи и родови претставници од Министерството за одбрана и Армијата. Курсот беше конципиран да даде слика како Канада работи на темата интеграција на жените и родовите перспективи во нејзините вооружени сили, а воедно беа споделени знаења, научени лекции и најдобри практики и од други земји во светот за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325-Жени, мир и безбедност, јуни 2021 година.
- Реализирано е предавање од два наставни часа на тема “Еднакви можности“ во состав на предметот лидерство и етика, согласно План и програма за основен курс за подофициери во Армијата за вкупно 70 слушатели на курсот, август 2021 година.
- Во организација на Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатов“ се реализираше on-line советување на тема: „Улогата на жените и важноста од имплементација на Резолуцијата на ООН 1325-Жени, мир и безбедност“, каде што учествуваа 4 претставници од Министерството и Армијата, декември 2021 година.

Специфична стратешка цел 5.2–Зајакнување на капацитетите–персоналот непосредно вклучен во имплементацијата на Резолуцијата на ООН 1325 и вториот НАП за имплементацијата на Резолуцијата на ООН 1325 -Жени, мир и безбедност:

- Учество на on line работилницата од страна на четворица претставници од Министерството за одбрана и Армијата на Работилница за градење капацитети на експерти за жени, мир и безбедност за Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Северна Македонија и Србија, мај 2021 година.
- Одржано е предавање од страна на заменик-координаторката за еднакви можности во Министерството за одбрана, во рамки на обуката за претставници на единиците на локалната самоуправа, на тема „Локализација на НАП за имплементација на Резолуција на ООН 1325: Жени, мир и безбедност“, во организација на ЗЕЛС и UN Women, јуни 2021 година.
- Во рамки на „Проектот за сеопфатна обука и поддршка за градење на капацитетите на Министерството за одбрана и Армијата“ со Институтот Клингендаел од Холандија, реализирани се серија на on-line обуки наменети за сертифицирани обучувачи од Министерството и Армијата и на кои меѓу другите земаа учество и две родови

обучувачки. Преку истите се зајакнаа нивните компетенциите во доменот на сеопфатно организирање и спроведување на обуки, а притоа следејќи ги новите трендови и промени во општеството.

➤ Двајца претставници од Министерството за одбрана учествуваа на работилница на тема: „Развој на капацитетите за управување врз основа на резултати и известување“ (мониторинг, прибирање податоци и известување по индикатори за успешност). Истата беше организирана од страна на Министерството за труд и социјална политика, во соработка со Канцеларијата на UN Women, во Охрид, декември 2021 година.

Специфична стратешка цел 5.3–Инкорпорирање на родовата перспектива во програмите за образование и обука за имплементација на вториот НАП за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325-Жени, мир и безбедност:

➤ Во рамките на регионалниот проект со UNDP/SEESAC формирана е Регионална работна група и истата во април 2021 година започна со изработка на Регионалната студија за интеграција на родовата перспектива во образованието и обуката во одбранбените системи во земјите од Западен Балкан, која ќе даде детален преглед на системите за образование и обука во одбраната во земјите од Западен Балкан, со анализа на степенот на интеграција на родовата перспектива во процесот на образование во одбранбениот систем. Министерството за одбрана активно учествува во подготовка на Регионалната студија со 6 претставнички – членки на регионалната работна група. Во рамки на овој проект одржани се два состанока на регионално ниво, а предметната активност продолжува и во 2022 година.

➤ Во организација на UNDP/SEESAC одржан е 13-тиот регионален состанок за механизмите за родова еднаквост во министерствата за одбрана и земјите на Западен Балкан, на кој што министерствата за одбрана и вооружените сили вклучени во проектот брифираа за постигнатиот напредок за период од претходниот регионален состанок и воедно се одржа првиот состанок на регионалната работна група за интеграција на родовата перспектива во образованието и обуката во секторот одбрана, април 2021 година. На состанокот учествуваа осум претставници од Министерството за одбрана и Армијата.

➤ Во организација на Центарот за безбедносна соработка RACVIAC-Загреб, Република Хрватска, а во соработка и поддршка со Нордискиот центар за родот во воени операции (NCGM), се реализираше две-неделна обука за родови обучувачи преку која 3 претставници од Министерството за одбрана и Армијата се стекнаа со сертификат за родов обучувач.

Воедно, родова обучувачка од Министерството за одбрана на Република Северна Македонија беше ангажирана во организација и реализација на обуката во својство на обучувач и лидер на синдикална група, септември 2021 година.

Како резултат на обуката за обучувачи, базенот на родови обучувачи од Министерството и Армијата од 18 (осумнаесет) се зголеми на 21 (дваесет и еден) НАТО сертифицирани родови обучувачи од кои 14 (четиринаесет) се жени и 7 (седум) се мажи.

➤ Во организација на Нордискиот центар за родот во воени операции (NCGM) беше реализиран on-line курс за родови претставници (Gender focal point), а на истиот учествуваше офицерката за родова еднаквост во Кабинетот на НГШ на Армијата, октомври 2021 година.

- Од страна на Командата за обука и доктрини во Армијата, преземени се мерки и активности во текот на 2021 година и извршено е ажурирање на сите планови и програми за реализација на курсеви со вградување на содржини и теми од родовата перспектива. Родовата перспектива е интегрирана во обуката на кандидатите за војници (ПФВ), основна борбена обука на војници на доброволно служење на воениот рок (ВДСВР), обуката на професионалните војници (ПФВ), обуката за подофицери, како и во специјалистичката обука согласно родот и службите во Армијата.
- Министерството за одбрана изработи промотивен и работен материјал за спроведување на родовите обуки за персоналот од Министерството и Армијата, со обезбедена поддршка за печатење од UNDP/SEESAC, кои се долгогодишни партнери на Министерството за одбрана и силни поддржувачи во промовирање на родовата еднаквост и имплементација на родовата перспектива во вооружените сили на Западен Балкан.

Специфична стратешка цел 5.4–Зајакнување на институционална комуникација

Редовно се ажурира официјалната веб-страница на Министерството за одбрана, каде што се објавени Вториот НАП и Оперативниот план на Министерството за одбрана, како и содржините во засебните подпрозорци: „Родова еднаквост“, „Стоп вознемирување“, „Биди дел од Армијата, Биди војник“, списанието ШТИТ, изданијата од Современа македонска одбрана, како и континуирано споделување на информации на социјалните мрежи на Министерството за одбрана и Армијата.⁷

Финансиски импликации на Министерството за одбрана за реализација на активностите проектирани во Оперативниот план за 2021 година:

Во делот на финансиски импликации за реализација, спроведување и учество во горенаведените активности во услови на пандемијата со вирусот КОВИД-19, поголем дел од активностите (обуки, конференции, семинари, панел дискусии и сл.) се одвиваа on-line за што немаше финансиски трошок од буџетот на Министерството за одбрана.

Помалиот број на активности кои што се реализираа со физичко присуство, во форма на организација, промотивен материјали и сл. финансиски беа поддржани од надворешни партнери, односно од страна на организаторите.

Министерство за внатрешни работи

- Во текот на 2021 година направено е дополнување на наставните програми за основна обука за полицаец со содржини од Резолуцијата на ООН 1325 од Стратегиска цел 5, односно Центарот за обука ја има ревидирано наставната програма за Основна обука за полицаец и од следната генерација содржините од Резолуцијата на ООН 1325 ќе бидат опфатени во посебна тематска единица.
- Во јуни 2021 година во Скопје се одржа Работилница за промоција и институализација на родово менторската програма на ОБСЕ наменета за полицијата.
- Промовиран е новиот Колективен договор на МВР во кој комплетно е применет (имплементиран) родовиот речник.

⁷ <https://www.mod.gov.mk/>

Министерство за правда

Во делот на активноста за подигање на степенот на знаење за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325, 1.1.1.-Поттикнување и размена на искуства за спроведување на Резолуцијата на ООН 1325 на меѓународно, регионално и национално ниво е реализирана обука, со тоа што во последниот квартал од 2021 година обуката е спроведена преку Академијата за судии и јавни обвинители.

Министерство за надворешни работи

Стручното оспособување и усовршување на вработените во МНР е регулирано во рамки на Правилникот за стручно оспособување и усовршување, со цел стекнување повисоко дипломатско звање како основ за кариерен развој на дипломатот и стекнување/унапредување на специфичните вештини неопходни за вршење на дипломатската професија. Преку организирани семинари, обуки, курсеви, работилници и меѓународни конференции во земјата и странство, покрај водење на сметка за почитувањето на принципот на родовата застапеност во однос на номинирани учесници, се работи и на подигање на свеста за сензибилноста на прашањето за родовата еднаквост.

Во рамки на Министерството за надворешни работи е формирана Работната група за родовата еднаквост во надворешната политика, чија што цел е дејствување во насока на промоција и залагање за почитување на принципот на родовата еднаквост, преку постигнување на родов мејнстриминг во надворешната политика согласно меѓународно преземените обврски, меѓу кои и Резолуцијата на ООН 1325. Во рамки на активностите на групата, со цел одбележување на Меѓународниот ден на жената во 2021 година, заменик-министерката за надворешни работи, одржа виртуелен тематски брифинг со жени акредитирани амбасадори во земјава, како и претставници на ЕУ, НАТО, ООН, ОБСЕ и Советот на Европа.

Во насока на афирмација на родовите перспективи и учество на жените во надворешната политика, Министерството за надворешни работи, во септември 2021 година организираше дводневна меѓународна конференција „Жените во надворешната политика“. Конференцијата, како прва меѓународна активност од оваа област кај нас, се одржа со иницијатива на заменик-министерката за надворешни работи, а под покровителство на првата дама. Теми на дискусиите за време на Конференцијата беа учеството на жените во надворешната политика и потребата од зголемување на нивното учество во процесите на донесување одлуки; можностите за унапредување на нивната улога во општеството како активни и конструктивни политички чинители, како и потребата од поголема вклученост на жените во бизнис-секторот. Во рамки на Конференцијата се усвои Заедничка декларација, со која се креира мрежа на жени дипломати од регионот на Западен Балкан. Предвидено е конференција од ваков карактер да се одржува на годишно ниво.

Министерство за труд и социјална политика

Унапредени се наставни содржини на учебниците од основно и средно образование и дадени се препораки за вклучување на содржини од областа на родовата еднаквост.

Тим од експерти подготви родова анализа на осум учебника и притоа се идентификувани родовите стереотипи и дискриминаторски содржини во учебниците. Дадени се насоки и препораки до МОН за нови содржини кои ќе ја промовираат родовата еднаквост.

Министерство за образование и наука

Министерството за образование и наука за исполнување на целите предвидени во Годишниот оперативен план за 2021 година, ја реализираше специфичната стратегиска цел преку активност за унапредување на содржините на наставните програми и учебниците во основно и средно образование од аспект на еднакви можности на жените и мажите.

Во оваа специфична стратегиска цел делумно се реализирани предвидените активности, и при тоа извршена е родова анализа на содржината на 6 учебници за основно образование, која е изработена и презентирана од страна на UN Woman и истите се доставени и до МОН.

Усвоена е Концепцијата за основно образование од Владата на Република Северна Македонија.

Објавен е конкурс за ангажирање на надворешни соработници за стручна работа во Бирото за развој на образованието за изработка на нови наставни програми согласно усвоената концепција.

Врз основа на извршената селекција од примените апликации формирани се работните групи за изготвување на наставните програми од прво до петто одделение. Во новите наставни програми, согласно новата концепција за основно образование, е уредено дека „Наставните содржини се избрани така што водат сметка и на девојчињата и на момчињата да им обезбедат позитивни модели за идентификација кои не се ограничени од традиционалните родови улоги”.

Изработени се нови материјали за учење за прво и четврто одделение, согласно новите наставни програми. Содржината на материјалите е разбирлива за учениците, а целта е преку активности и игри да се воведуваат во наставната материја и да ги разберат аспектите на родова еднаквост, интеркултурализмот, инклузијата, заштитата на животната средина, почитувањето, правата и слично.

Со почетокот на учебната 2021/2022 година, за учениците од прво и четврто одделение се применува новата наставна програма за која веќе се обезбедени учебници. Наставните материјали за прво одделение се отпечатени и доставени до сите училишта, а наставните материјали за четврто одделение се изготвени во дигитална, интерактивна форма (со интерактивни слики, видеа, квизови, игри и анимации).

Согласно досега преземените мерки, годишниот оперативен план на МОН е делумно реализиран, но за целосна процена на неговата реализација потребно е да завршат сите активности во текот на календарската, како и учебната година во училиштата со цел да

се утврди дали предвидените активности се целосно реализирани, а со тоа и самата цел да биде остварена.

Министерство за здравство

Во рамки на стратегиската цел 5 и активностите предвидени во Годишниот оперативен план спроведени се 2 on-line обуки за родово базирано насилство, вклучувајќи го и концептот на лица со попреченост на лекари специјалисти по семејна медицина на платформата ZOOM.

Центар за управување со кризи

Во текот на 2021 година имаше една активност–обука поврзана со Резолуцијата на ООН 1325 – Жени, мир и безбедност, на која учествуваа 2 претставнички од ЦУК.

Обуката беше реализирана on-line, а темата беше „Улогата на жените и важноста од имплементацијата на Резолуцијата на ООН 1325 “ и истата беше во организација на Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатов“.

Преку реализирање на ова активност се постигна очекуваниот резултат од горенаведената специфична стратешка цел Зајакнување- подигнување на компетенциите на кадрите одговорни за имплементација на Вториот НАП.

Здружение на единиците на локалната самоуправа (ЗЕЛС)

ЗЕЛС за исполнување на целите предвидени во Годишниот оперативен план за 2021 година, ја реализираше специфичната стратегиска цел за зајакнување на капацитетите на локалните самоуправи за имплементирање на Резолуцијата на ООН 1325 на ООН.

Во текот на годината имаат спроведено 6 обуки на тема:

-Локализација на Национален акциски план за имплементација на Резолуцијата на ООН 1325 „Жени, мир и безбедност“, со општинската администрација.

-Жени во лидерството:„Обезбедување на еднаква иднина во КОВИД-19 светот“, со градоначалнички и советници за промовирање на жени лидерки на локално ниво.

-Родови концепти и родово одговорно буџетирање, со раководни лица во општината (секретари) и претставници од секторите финансии и односи со јавноста за интегрирање на родовата перспектива во локалните политики и буџет.

-Форум на општински практики за родова еднаквост: Кон родово одговорни општини, со дел од општинската администрација и избраните функционери (градоначалници и советници) за вклучување на родова перспектива во програмите и буџетите на локално ниво.

-Родова статистика на локално ниво: прибирање, класифицирање и користење при изработка на локалните документи и буџет, со координаторите за еднакви можности и лица одговорни од ИТ секторот од општините за прибирање на родово разделени податоци и интегрирање на податоците во локалните политики.

-Локализација на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и домашното насилството (Истанбулска конвенција) и креирање на мерки за примена на локално ниво, со претставниците на општината за креирање локални политики за спречување на насилството врз жени и семејното насилство.

Дирекција за заштита и спасување

Во извештајниот период организирани се поголем број на активности, вежби и обуки од областа на цивилната заштита. Во овие активности акцентот беше ставен на еднаквата застапеност на жените и мажите, истовремено беа влучени и во оперативниот дел од работењето на ДЗС.

Во првата половина од оваа година формиран е тим за обуки кој се подготвуваше за обуки на теми од „Зголемување на жените на лидерски позиции“, како и обуки од областа на Резолуцијата на ООН 1325 – Жени, мир и безбедност, но истите не се реализирани.

III. ЗАКЛУЧОК

Сите задолжени институции и ЗЕЛС до РГ за КМиЕ доставија писмен Прв годишен извештај за реализација на активностите согласно индивидуалните оперативни планови. Институциите кои не се споменати во некои од стратешките цели, се подразбира дека немале активности во истите.

IV. ПРЕДИЗВИЦИ:

-Земајќи го предвид фактот дека во текот на извештајниот период (2021 година) на сила беа превентивни и рестриктивни произлезени од состојбата со пандемијата со вирусот КОВИД-19, истите имаа непосредно влијание на одржување на динамиката за спроведување на детерминираните активности во оперативните планови од институциите, односно постигнување на предвидените резултати по стратешките цели во Вториот НАП;

Воедно, институциите согласно своите надлежности и расположливи капацитети, беа дополнително ангажирани и активно вклучени во справување со мерките за заштита од пандемијата со вирусот КОВИД-19, како и пожарите што се случиа во текот на летните месеци;

-Неопходност од зајакнување на капацитетите на членовите од РГ на КМиЕ, како и на номинираните лица од секоја институција задолжени за координација, мониторинг и евалуација на Вториот НАП;

-Подобрување на меѓуресурска координација за понатамошно заедничко планирање на ресурси и активности која би била во насока на постигнување на резултати согласно стратешките цели од оперативните планови.

V. ПРЕПОРАКИ:

-Со цел поефикасно постигнување на резултатите од оперативните планови, секоја институција во својот домен да ја почитува предвидената динамика за имплементација на Вториот НАП;

-Подобрување на комуникацијата и соработката на номинираните лица од институциите со РГ на КМиЕ;

-Институциите да овозможат континуитет на работата на номинираните лица, но воедно и зајакнување на нивните компетенции во оваа област;

-Во наредните извештаи институциите да ги прикажуваат спроведените активности изразувајќи ги преку постигнати резултати, а при тоа земјаќи ги во предвид индикаторите за мерливост и финансиските импликации (сопствен буџет и/или донации) со цел да се обезбеди подетален годишен извештај, вклучувајќи ги сите елементи во функција на транспарентност и отчетност.

Изработиле: координаторка и членови на РГ за КМиЕ

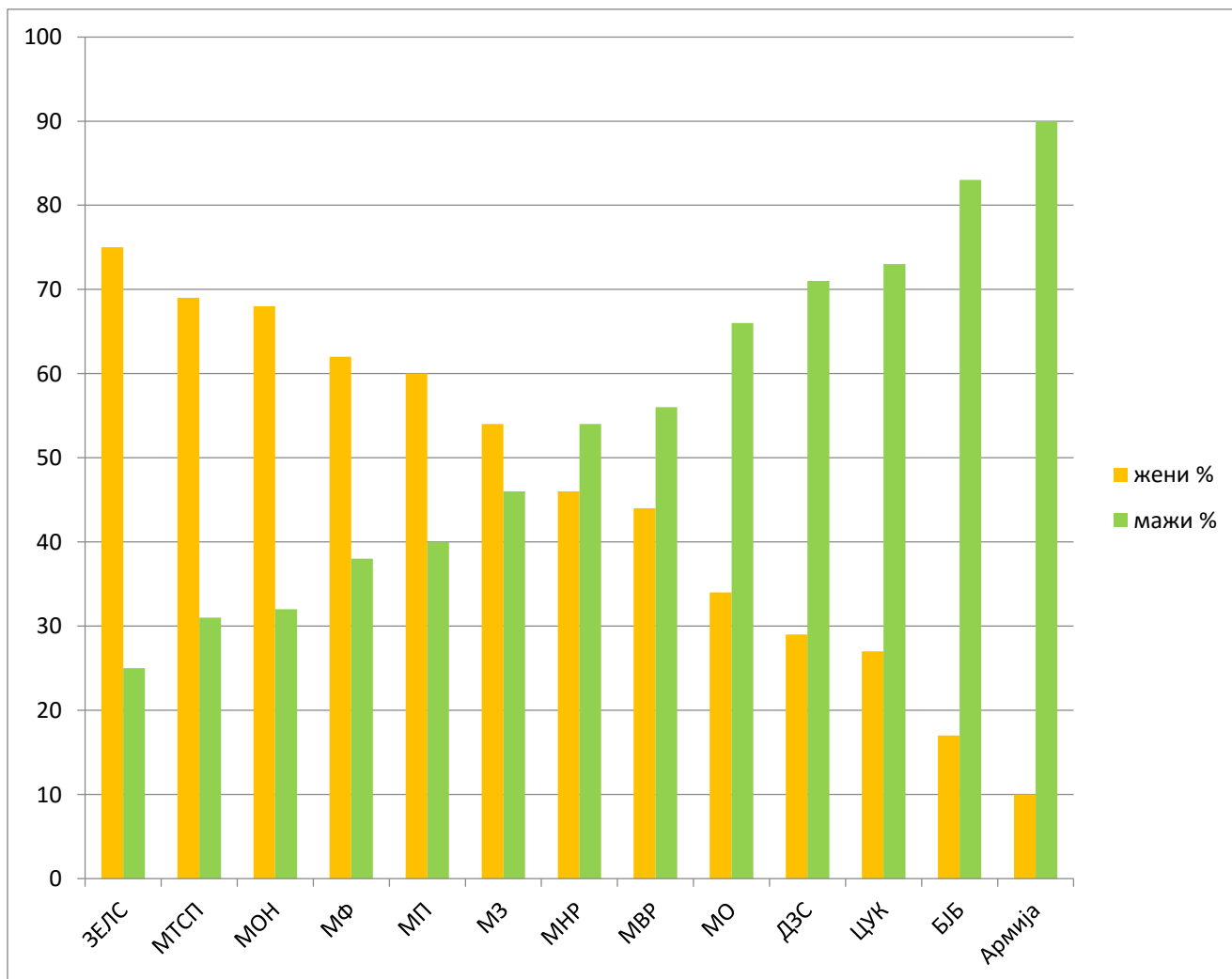
КООРДИНАТОРКА на РГ за КМиЕ
потполковник Антониела Станковска-Будимир

ПРИЛОЗИ:

Прилог бр.1: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени по институции;

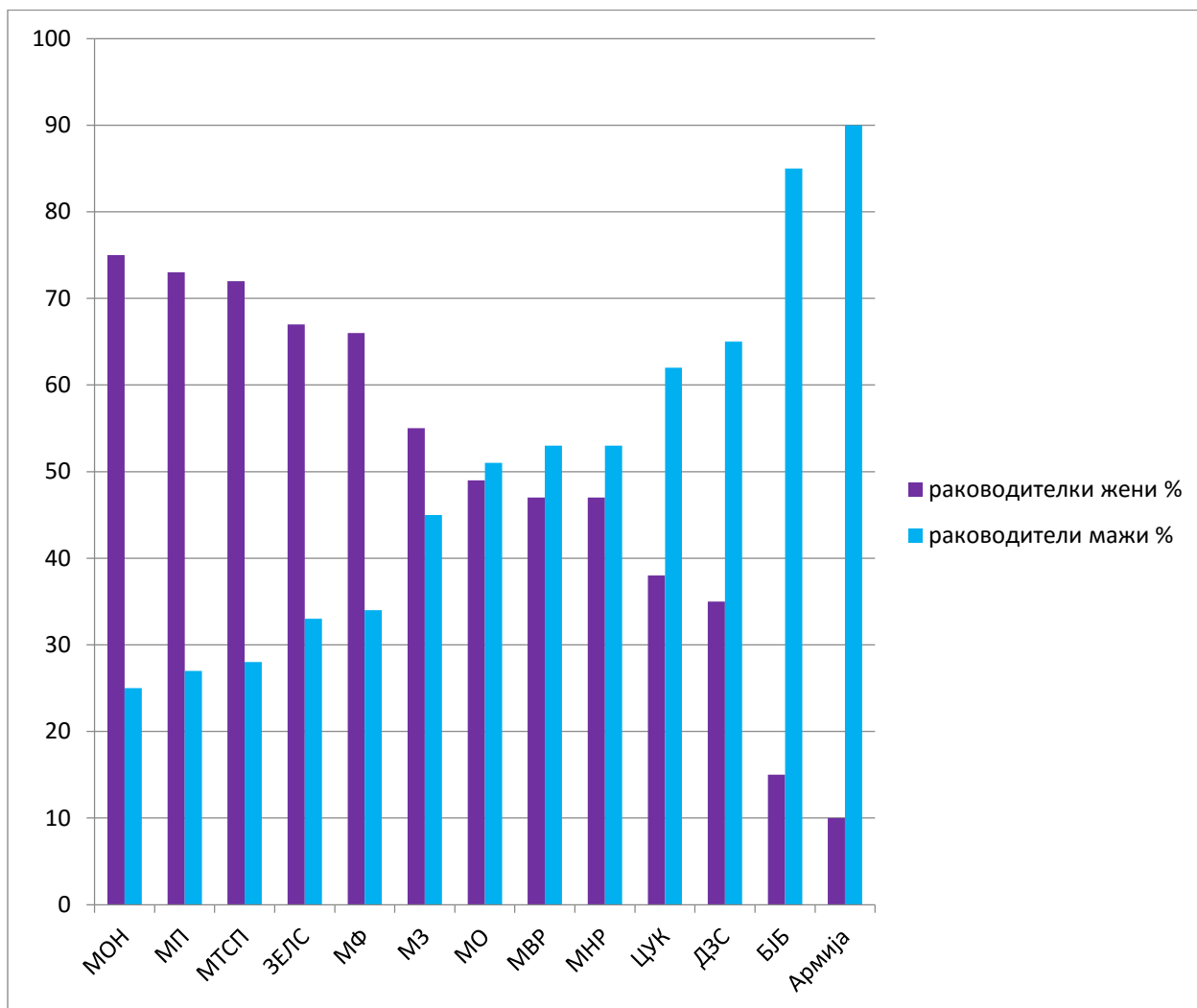
Прилог бр.2: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени на раководни позиции по институции;

Прилог бр.1: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени по институции⁸

⁸БЈБ- Биро за јавна безбедност како дел од Министерството за внатрешни работи и Армија-Армијата на Република Северна Македонија како дел од Министерството за одбрана се прикажани посебно (полициски службеници и активен воен персонал) согласно прикажувањето на родово разделените податоци во овие два министерства.

Прилог бр.2: Табеларен приказ на процентуална застапеност на мажи и жени на раководни позиции по институции⁹

⁹ БЈБ- Биро за јавна безбедност како дел од Министерството за внатрешни работи и Армија-Армијата на Република Северна Македонија како дел од Министерството за одбрана се прикажани посебно (полициски службеници и активен воен персонал на позиции од командир на чета и повисоко) согласно прикажувањето на родово разделените податоци во овие два министерства.